

ZMIANY SPOŁECZNO-GOSPODARCZE NA ZIEMIACH POLSKICH

Notatka z lekcji

1. Przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.;
2. Specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów;
3. Asymilacja Żydów na ziemiach polskich;
4. Postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.;
5. Znaczenie terminów: *emigracja zarobkowa, ziemiaństwo, spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe, asymilacja, burżuazja, robotnicy*;
6. Postacie historyczne: Hipolit Cegielski, Ignacy Łukasiewicz, Franciszek Stefczyk.

Most Stanisława Kierbedzia w Warszawie, fotografia wykonana ok. 1900 r.

Zabór pruski

Przemysł- rozwój gospodarczy spowodowany zjednoczeniem Niemiec.

Najlepiej rozwinięty zabór pod względem gospodarczym.

W Wielkopolsce i na Pomorzu rozwijał się przemysł:

- przetwórstwa produktów rolnych - browary, cukrownie, gorzelnie, młyny, tartaki,
- przemysł chemiczny - nawozy sztuczne,
- przemysł metalurgiczny - produkcja maszyn rolniczych.

Okręg Górnośląski - przemysł wydobywczy (węgiel), przemysł metalurgiczny i hutniczy

Rolnictwo - bardzo dobrze rozwinięte

- uwłaszczenie zakończono w 1850 r. Objęło zamożnych chłopów,
- gospodarstwa chłopskie były duże i samowystarczalne,
- ziemianie i chłopowie kupowali maszyny rolnicze -mechanizacja rolnictwa,
- w uprawach stosowano płodozmian i nawozy mineralne,
- zabór pruski stał się zapleczem rolniczym Niemiec.

Zabór rosyjski

Przemysł - rozwój gospodarczy spowodowany zniesieniem granicy celnej i włączeniem Królestwa Polskiego do Rosji po powstaniu styczniowym.

Okręgi przemysłowe:

- Okręg Warszawski - przemysł metalurgiczny, włókienniczy i przetwórstwa produktów rolnych (cukrownie),
- Okręg Łódzki - przemysł włókienniczy (bawełniany i wełniany),
- Zagłębie Dąbrowskie - przemysł metalurgiczny i hutniczy, przemysł wydobywczy węgla kamiennego,
- Okręg Staropolski - przemysł hutniczy i metalurgiczny.

Rolnictwo - słabo rozwinięte. Zmiany wprowadzano bardzo powoli.

- duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych (skutek uwłaszczenia z 1864 r., które objęło wszystkich chłopów). Gospodarstwa nie były samowystarczalne,
- wprowadzano nowe uprawy: buraka cukrowego, ziemniaków,
- nowe techniki-zaczęto wprowadzać płodozmian.

Zabór austriacki

Przemysł- najslabiej rozwinięty spośród zaborców. Zaczął się rozwijać pod koniec XIX w.

- przemysł naftowy - Okręg Krośnieńsko-Borysławski,
- przemysł przetwórstwa produktów rolnych - głównie gorzelnictwo .

Rolnictwo - bardzo słabo rozwinięte.

- bardzo duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych - skutek wprowadzenia uwłaszczenia chłopów bez odszkodowania podczas Wiosny Ludów 1848 r.
- gospodarstwa nierentowne,
- spory o serwituty z ziemianami (prawo do korzystania z pastwisk i lasów).

Pytania

- wyjaśnij znaczenie terminów: spółdzielnie oszczędnościowo-pożyczkowe, asymilacja, emigracja zarobkowa, burżuazja, robotnicy, ziemiaństwo;
- daty: zniesienie granicy celnej z Rosją (1851), uwłaszczenie chłopów w zaborze rosyjskim (1864);
- postaci: Hipolit Cegielski, Franciszek Stefczyk;
- wyjaśnij przyczyny i wskaż kierunki emigracji zarobkowej Polaków;
- wymień przykłady przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim;
- scharakteryzuj rozwój gospodarczy ziem polskich;
- wymień grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w.;
- omów przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.